

ORBÁN GYÖRGY JÁNOS

Portré a művésztől

Zene, zene, zene. Kocsis Zoltánnal beszélget Simon Erika

Különös kis könyvecske került a kezembe. Ha nem hívják fel rá a figyelmem, talán észre se veszem a többi között, olyannyira kicsi, kissé jellegtelen a ma divatos nyomtatványrengességben. Hangsúlyos címfeliratának stílusa a kottairások tipográfiáját idézi.

Figyelmesebben vizsgálva a sötét borítót, világhírű zongoraművésznünk portréja teszi nyilvánvalóvá, kiről-miről is szólhat a kis kötet. Amikor hazavittem, csak úgy félretettem, mondván magamnak, majd elolvasom, ha befejeztem előző feladataimat. Olyan sokan írtak kortárs művésznünkről, nyilatkozott maga is, ha nagy bátran felkérte egy-egy gyanútlan, hírességet kereső médiamunkás – ezekből később, szinte minden alkalommal kisebb-nagyobb médiavihar lett –, hogy nemigen vártam nagy meglepetést a tartalmától. Aztán... egy este leültem az állólámpa melletti fotelba, olvasni kezdtem, és nem is nagyon tettem le.

A könyv szerzője rendkívül korrektül felkészültnek látszik Kocsis Zoltán életművéből. Csakhogy, amire valószínűleg egyetlen riporter sem képes felkészülni, az a riportalany karizmatikus egyénisége. Bizonyára ezzel is számot kellett vetni a szerkesztői munkánál, amely eredményeként élvezhető kötet jött létre. Annak ellenére, hogy néhány újságírói kérdés – úgy érzem – kissé erőltetett módon eredményez témaváltást. Például igen élesnek tűnik a

váltás a Bartók Liszt Ferenc játékához való viszonyát elénk táró kérdéscsoportot követően, Kocsis Zoltán kulturális miszsiójának egészen más attitűdjével. Nyilvánvalónak tűnik Kocsis csapongó gondolkodásának beszélgetést irányító ereje. Ezt igazolandó jó döntés az

Intermezzo rész beillesztése. Kár, hogy a kapcsolódó téma vége kicsit homályba vész. Mindezek ellenére valahol itt kezdődik az a téma, amely igazán értékessé teszi számomra a könyvet. Nagyon fontosnak tartom, hogy ismét olvashassam azt a hihetetlenül bonyolult, mégis pofonegyszerűnek tűnő, nemes alkotói összefüggésrendszert, amivel zseniális előadóművésznünk, karmesterünk, komponistánk, zenei alkotói elhivatottságára alapozva tárja elénk világunk összekuszált viszonyait. A szerző dicséretére válik az egyszerű, laikusok által is közérthető nyelvezet, mellyel Kocsis Zoltán filozófiai mélységekbe viszi az alkotás és alkotó iránt érdeklődő olvasót. Lenyűgöző az összeálló kép. Hihetetlen Kocsis tárgyi felkészültsége, amivel alkotói feladatait interpretálja, úgy, hogy közben magával ragad, és motivál saját tevékenységünk át gondolására. Időben és térben úgy cikázik komolyzenei nagy elődeinek és kortárs alkotóinak ismeretében, mintha mindez most, itt és körülöttünk történe. Mintha Bach, Berlioz, Debussy, Schönberg, Bartók Béla, Kurtág György és saját maga jelenben élő kortársak lennének, s csak

a professzionális zenei gondolkodás-
módok vonnának közöttük némi vá-
lasztóvonalat. Hirtelen értelmet nyer a
szakmai elkötelezettség és az alkotás
eredendő emberi tulajdonságának mi-
benléte. Kocsis Bartók Bélához és Liszt
játékához való viszonya eléggé köztu-
dott. A Liszt-év kapcsán amúgy is köte-
lező volt a vele kapcsolatos kérdések
feltevése. Hírértékét csak emelik Kocsis
zeneszerzői elképzelései Liszt kevésbé
ismert alkotásaival kapcsolatosan. Ezek
talán még a vajtűfülű, rendszeres kon-
certlátogatóknak is új információk. Azt
hiszem, Simon Erika nagyon jó érzékkel
hagyott könyvében két magaslati pon-
tot: az előbbit és Kocsis Zoltán Pilinszky
Jánoshoz fűződő kapcsolatát.

Ez utóbbi fejezetrész betekintést ad
az alkotók szellemi rokonságának egy-
másra épülésébe, az alkotói folyamatok
kialakulásába. Az egyszerűbb napi te-
vékenységek között élőkét mindig is
valami misztikus előítélet terhelte, ter-
heli a „magaskultúra” prominens sze-
mélyiségeinek életmódja, emberi kap-
csolatait iránt. S ebben az emberi kap-
csolatban mindenki számára érthetővé
válnak ezek egyszerűségének nagyszerű-
sége. Felvillan benne saját életünk ilyen
lehetőségeinek értéke. Közérthető nyel-
ven, mindenféle értelmetlen babonás

hit nélkül vonhatunk párhuzamot a
köznapis lét és az alkotói létezés között.
A különbség az erkölcsi tartás, az alko-
tásba vetett hit példamutatása a köz-
napok megalkuvásával szemben. Tulaj-
donképpen csak megerősíti a könyv el-
ső felében megfogalmazott, muzsi-
kusoktatással és magyarságával kap-
csolatos álláspontját. Ide kívánczok a
gondolat, mennyire érthetetlen szá-
momra a jelenlegi alap- és középfokú
oktatási rendszerünkben a művészeti és
késztségtantárgyak (pl. az ének-zene)
ijesztően alacsony kötelező óraszám.
Kocsis Zoltán egyik televíziós interjújá-
ban rezignáltan jelentette ki, milyen ne-
hez volt tudomásul vennie, hogy „nem
mindenki szereti a zenét”. Egyértelmű-
nek tűnik, hogy az óraszámok alakulása
összefügg azzal, hogy a minőségi élő-
zene egyre inkább kiszorul a kulturális
igényeink közül.

A kötetet behálózzák az előre- és
visszautalások, amelyek elősegítik,
hogy egészként ismerjük meg Kocsis
Zoltán jellemét, sugárzó szellemét. Si-
mon Erika könyve teljes képet ad az al-
kotóról és a hétköznapi emberről egy-
aránt.

(Kairosz, Budapest, 2011)

